

محلات شهر تهران در قالب پروژه «ابزار ارزیابی و پاسخگویی عدالت در حوزه سلامت شهری» جمع آوری شده است. تعداد نمونه این پژوهش بالغ بر ۲۰۶۷۰ نفر از شهروندان بالای ۱۸ سال ساکن شهر تهران می باشد.

یافته ها: با توجه به نتایج پژوهش حاضر، افراد با سرمایه اجتماعی بیشتر، در قیاس با دیگران نوع دوسترند. نتایج رگرسیونی تحقیق بر حسب مؤلفه های سرمایه اجتماعی (اعتماد اجتماعی، مشارکت رسمی، مشارکت غیر رسمی، روابط اجتماعی، ارزش ها و احساس تعلق) نشان می دهد که از بین مؤلفه های سرمایه اجتماعی فقط اعتماد اجتماعی، احساس تعلق و مشارکت غیر رسمی دارای تأثیر معنادار و مثبت بر نوع دوستی است. همچنین در معادله دوم، تبیین نوع دوستی بر حسب مجموع متغیرهای مستقل نشان می دهد که متغیرهای اعتماد اجتماعی، احساس تعلق، مشارکت غیر رسمی و تحصیلات تأثیر معنادار و مثبتی بر نوع دوستی دارند.

نتیجه گیری: با توجه به نتایج، سرمایه اجتماعی و مؤلفه های آن تأثیر به سازی در کنش های نوع دوستانه دارند، لذا باید با تقویت سرمایه اجتماعی برای توسعه همه جانبه و متوازن نظام اجتماعی و شخصیتی گام برداشت تا با ارتقای سطح توسعه جامعه و نظام شخصیتی افراد میزان کنش های اخلاقی و به طور خاص تر کنش های نوع دوستانه افزایش یابد.

کلمات کلیدی: نوع دوستی، سرمایه اجتماعی، اعتماد اجتماعی، احساس تعلق، مشارکت اجتماعی.

تأثیر سرمایه اجتماعی بر نوع دوستی در شهر تهران

محمود شارع پور^۱، فاطمه آرمان^۲

۱. استاد گروه علوم اجتماعی دانشگاه مازندران، مازندران، ایران.
۲. کارشناس ارشد جامعه شناسی دانشگاه مازندران، مازندران، ایران.

Email: arbon_f@yahoo.com

دریافت: ۹۳/۲/۱۰ پذیرش: ۹۲/۴/۱۹

چکیده

مقدمه: نوع دوستی یک ارزش والای اجتماعی و تکلیف اخلاقی- اجتماعی است که تضعیف آن، به اختلال نظم اجتماعی منجر می گردد، بنابراین بررسی وضعیت چگونگی رخداد این کنش ها در جامعه ضروری به نظر می رسد. با شناخت کنش های دگردوستانه و عوامل مؤثر بر بروز و ظهور آن در جامعه می توان سایر مؤلفه های فرهنگی و اجتماعی را شناسایی و همچنین تا حدی به وضعیت اخلاقی و فرهنگی- اجتماعی جامعه پی برد. پژوهش حاضر بر آن است که بیابد چگونه با شناخت تأثیر مؤلفه های مختلف سرمایه اجتماعی بر نوع دوستی در روابط اجتماعی، می توان زمینه های گسترش نوع دوستی را هر چه بیشتر فراهم کرد.

روش: تحقیق حاضر از نوع جست و جوی اسنادی در پیمایش است. روش تحلیل نیز از نوع تحلیل ثانویه است. این پژوهش به تحلیل ثانویه داده های جمع آوری شده در شهر تهران می پردازد که این داده ها در مرداد و شهریور ۱۳۸۷ توسط دانشگاه علوم پزشکی ایران، سازمان بهداشت جهانی، شهرداری تهران و جهاد دانشگاهی در سطح تمامی

مقدمه

ایران ضروری و حائز اهمیت است. با شناخت کنش‌های دگردوستانه و عوامل مؤثر بر بروز و ظهور آن در جامعه می‌توان سایر مؤلفه‌های فرهنگی و اجتماعی را شناسایی کرد و تا حدی به وضعیت اخلاقی و فرهنگی- اجتماعی جامعه پی‌برد (۷). یکی از مهم‌ترین عوامل اجتماعی تأثیرگذار بر نوع دوستی، سرمایه اجتماعی و مؤلفه‌های آن می‌باشد.

سرمایه اجتماعی بر تمایلات، رفتارها و گرایش‌هایی دلالت دارد که برای ایجاد نهادهای جامعه مدنی و جهت‌گیری‌های اخلاقی دموکراسی مدرن اهمیت و ضرورت دارد. رشد فرهنگ مدنی که بر تحمل، عدالت و توازن میان حقوق و تعهدات استوار است بر اثر ذخیره دیگر خواهی تسهیل می‌شود. در این میان سرمایه اجتماعی مفهومی است که به تمایز بین هنجرهای اجتماعی و ساختارهای موجود در هر جامعه‌ای که زمینه‌ساز اعمال دیگر خواهانه است، کمک می‌کند (۸). از دیدگاه پاتنام، سرمایه اجتماعی «وجهه گوناگون سازمان اجتماعی نظیر اعتماد، هنجرهای و شبکه‌های است که می‌تواند با تسهیل اقدامات هماهنگ، کارایی جامعه را بهبود بخشد» (۹). پاتنام می‌نویسد «در دیدگاه ما نوع دوستی بخشی از تعریف سرمایه اجتماعی نیست، اما حداقل در امریکا و شاید جاهای دیگر نتایج تجربی ثابت می‌کند که اتصالات اجتماعی، پیش‌گویی کننده بسیار قوی برای نوع دوستی است». وی در پژوهشی نشان می‌دهد که روند انجام اعمال نوع دوستانه در طول دوره مورد مطالعه (از ۱۹۲۹ تا ۱۹۹۸) از یک الگوی با معنا در ارتباط با میزان سرمایه اجتماعی پیروی

کنش‌های دگردوستانه در زمرة کنش‌های اخلاقی قرار می‌گیرند که در هر جامعه یکپارچگی بین اجزای مختلف جامعه را فراهم می‌کنند و مهم‌ترین عامل پیوند اجتماعی، روابط بین شخصی و تقویت کننده حیات اجتماعی هستند (۱). به نظر جامعه‌شناسان، روابط اجتماعی گرم از پایه و مبانی اساسی نظم اجتماعی است و در صورتی که این روابط به هر دلیل به سردى گراید به همان نسبت، اعتماد اجتماعی، نظم هنجاری و تعهدات جمعی و عمومی تضعیف می‌شوند. هر چه در سطوح مختلف شبکه روابط اجتماعی، نوع دوستی بیشتر باشد به همان نسبت می‌توان پیش‌بینی کرد که محرومیت اجتماعی، یأس اجتماعی، استثمار اجتماعی و انفعال اجتماعی کاهش یابد و آنان اگر قرار باشد مردم نسبت به هم بی‌تفاوت باشند و به یکدیگر کمک نرسانند جوامع انسانی نمی‌توانند وجود داشته باشند (۲). از نظر سی رایت میلز یکی از مسائل اجتماعی مهم جوامع امروزی، کاهش حس نوع دوستی است (۳) که به ویژه در جوامع شهری، کاملاً ملموس است (۴). با توجه به شواهد، در حواله مانند زلزله به ویژه در سطح کلان بسیاری از مردم در ایران مایل هستند به قربانیان کمک کنند. اما به نظر می‌رسد تمایل به نوع دوستی در سطوح خرد، مانند روابط روزمره اجتماعی، به خصوص در جامعه شهری در حال کاهش است (۵ و ۶). به دلیل اینکه این کنش‌ها در مناسبات اجتماعی و حتی اقتصادی، سیاسی و فرهنگی اهمیت زیادی دارند، لذا بررسی وضعیت چگونگی و چرایی رخداد این کنش‌ها در جامعه

در قالب پروژه «ابزار ارزیابی و پاسخگویی عدالت در حوزه سلامت شهری^۱» جمع آوری شده است. جامعه آماری تحقیق حاضر را تمامی شهروندان بالای ۱۸ سال ساکن تهران تشکیل می‌دهند. تعداد نمونه این پژوهش بالغ بر ۲۰۶۷۰ نفر از شهروندان بالای ۱۸ سال ساکن شهر تهران است.^۲ پرسشنامه اصلی، ۱۳ بخش دارد که در این مقاله از پرسشنامه سرمایه اجتماعی و پرسشنامه مشخصات عمومی استفاده شده است.

اعتبار صوری و محتوایی ابزار پژوهش: در این پژوهش، اعتبار صوری و محتوایی پرسشنامه توسط تعدادی از کارشناسان سازمان‌های مختلف بررسی شد. با این وجود پایابی و اعتبار طرح از طریق مطالعه مقدماتی نیز توضیح داده شده است.

مطالعه مقدماتی: در بسیاری از تحقیقات برای به دست آوردن برآورد واریانس جامعه و تعیین قابلیت اعتماد و اعتبار سئوالات پرسشنامه قبل از انجام تحقیق اصلی، سئوالات پرسشنامه را روی تعداد محدودی از آزمودنی‌ها اجرا می‌کنند. تجربه‌ای که از این پیش آزمون به دست می‌آورند، موجب می‌شود آزمودنی‌ها برخی پاسخ‌ها را در پرسشنامه اصلی تغییر دهند. بدین منظور در خرداد ۱۳۸۷، بالغ بر ۲۵۰ خانوار از پنج منطقه تهران با استفاده از نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌بندی شده و سیستم اطلاعات جغرافیایی تهران برای آزمون پرسشنامه انتخاب شدند. با توجه به داده‌های موجود در

^۱Urban Health Equity Assessment and Response Tool

^۲مجوز استفاده از داده‌های این طرح از شهرداری تهران گرفته شده است.

می‌کند و تصادفی نیست (۱۰). آسلانیر (۱۱) نیز معتقد است که رویکرد سرمایه اجتماعی بر الزام نسبت به سایرین فراتر از توجه به منافع شخصی مان تأکید دارد و شامل یکسری ایده‌ها و نظرات درباره ارزش‌ها و روابط اجتماعی و تعهدات مدنی است. وی معتقد است که سرمایه اجتماعی کمک می‌کند افراد مشکل عمل جمیعی شان را - که یکی از عناصر اصلی رفتار اخلاقی است - حل کنند و اخلاقی تر عمل کنند و از سود خود به منظور خیر عمومی صرفنظر کنند. وی همچنین در پژوهشی در مورد امریکا نشان داد که در کل حمایت قابل توجهی از تأثیر شبکه سرمایه اجتماعی وجود دارد و اعتماد و روابط اجتماعی تعیین کننده اصلی تأیید استانداردهای اخلاقی قوی رفتار هستند.

بنابراین با توجه به اهمیت نوع دوستی و رابطه آن با سرمایه اجتماعی، این پژوهش در پی آن است تا تأثیر و نقش سرمایه اجتماعی و مؤلفه‌های آن را در ارتباط با رفتارها و گرایش‌های نوع دوستانه توضیح دهد و به این سؤال پاسخ دهد که آیا بهره‌مندی از سطوح تفاضلی سرمایه اجتماعی می‌تواند بیانگر تفاوت گرایش‌ها و رفتارهای نوع دوستانه افراد باشد؟

روش تحقیق

در این پژوهش از روش جست‌وجوی اسنادی در پیمایش و تحلیل ثانویه داده‌های جمع آوری شده در شهر تهران بهره گرفته شده است. این داده‌ها در مرداد و شهریور ۱۳۸۷ توسط دانشگاه علوم پزشکی ایران، سازمان بهداشت جهانی، شهرداری تهران و جهاد دانشگاهی در سطح تمامی محلات شهر تهران

نیت است و چهارم، معمولاً انتظار کسب پاداش در آن وجود ندارد. برای سنجش مفهوم نوع دوستی از ۸ گویه (بر اساس طیف لیکرت) درباره همکاری و مشارکت داوطلبانه برای حل مشکل افراد و گروه‌های اجتماعی شامل اعضای خانواده، فامیل و خویشاوندان، دوستان، همسایگان، اهالی محله، افراد هم قوم و هم مذهب، همشهریان، مردم (ایرانیان) استفاده شده است. دامنه این متغیر بین ۸ تا ۴۰ می‌باشد.

سرمایه اجتماعی: برای سنجش و تعریف عملیاتی متغیر سرمایه اجتماعی، از تعریف بوردیو استفاده می‌شود. بوردیو سرمایه اجتماعی را «جمع منابع واقعی یا بالقوه‌ای که از شبکه بادوامی از روابط کمابیش نهادینه شده ارتباط و شناخت متقابل حاصل می‌گردد» (۱۵) تعریف می‌کند. در این پژوهش برای سنجش و اندازه‌گیری سازه سرمایه اجتماعی از شش مؤلفه (اعتماد اجتماعی، احساس تعلق، شبکه روابط، مشارکت رسمی، مشارکت غیر رسمی و ارزش‌های اجتماعی) استفاده شده است. برای ساخت متغیر سرمایه اجتماعی، ابعاد مذکور پس از هم ارز شدن با هم جمع شدند. دامنه نمرات این متغیر بین ۰ تا ۵۱۰ می‌باشد که به سه طبقه کم (نمرات ۰ تا ۱۷۰)، متوسط (نمرات ۱۷۱ تا ۳۴۰) و زیاد (۳۴۱ تا ۵۱۰) تقسیم شده‌اند:

اعتماد اجتماعی: عبارت است از نوعی حسن ظن شخصی (حقیقی یا حقوقی) نسبت به اشخاص (حقیقی یا حقوقی) دیگر که در عمل یا نظر، شخص اعتماد کننده در مواجهه با دیگران نسبت به گفتار و کردار آنها احساس اطمینان، پشتگرمی،

شهرداری، مناطق ۱۲ و ۲۰ به عنوان مناطق محروم، منطقه ۳ به عنوان منطقه مرتفه و مناطق ۵ و ۸ به عنوان مناطق طبقه متوسط انتخاب شدند. حجم نمونه برای تست مقدماتی ابزار ۵۰ خانوار در هر ۲۵۰ یک از مناطق پنج گانه بود که در مجموع شامل ۲۵۰ خانوار بود. نتایج آزمون مقدماتی از یک سوی فهم از ابزار و از سوی دیگر، عدم شباهت در شاخص‌های متفاوت را نشان داد. براساس یافته‌های این آزمون، پرسشنامه برای پاسخگویان در مدت زمان حدود ۲۵ دقیقه قابل فهم بود. همچنین اصلاحیه لازم در برخی از بخش‌ها به خصوص در شغل، پوشش بیمه، از کارافتادگی، حوادث و سوانح، سیگار کشیدن، خشونت ساخته شد و سپس در یک کارگاه آموزشی بلا فاصله پس از مطالعه مقدماتی اصلاح شد.

برای سنجش پایایی گویه‌ها، از ضربی آلفای کرونباخ استفاده شد. جدول شماره ۱ بیانگر میزان آلفای کرونباخ برای هر یک از متغیرهاست.

تعریف مفاهیم و سنجش متغیرها

متغیر وابسته این پژوهش نوع دوستی و متغیر مستقل سرمایه اجتماعی است که در زیر تعاریف نظری و عملیاتی هر کدام از متغیرها ارائه شده است:

نوع دوستی: نوع دوستی اساساً بیانگر رفتاری است که هدف آن نفع‌رسانی به دیگران است (۱۲). نوع دوستی در برابر خودخواهی قرار می‌گیرد و مستلزم نوعی ایثار است (۱۳). به زعم سایمونز (۱۴) نوع دوستی دارای چهار ویژگی اساسی است: اول، برای رفاه و خیر دیگران است نه خود. دوم، اختیاری و داوطلبانه است. سوم، آگاهانه و از روی قصد و

هستند که از ویژگی‌های آن ژرفایی، نسبیت و تغییرناپذیری است (۱۹). در این پژوهش برای سنجش ارزش‌ها از سئوالاتی در مورد میزان رعایت ارزش‌های فردی (مانند راستگویی، امانت‌داری و....) توسط مردم استفاده شده است. برای سنجش این متغیر از ۶ گوییه با طیف لیکرت (با دامنه نمرات ۱ تا ۵) استفاده شده است و دامنه این متغیر بین ۶ تا ۳۰ است.

احساس تعلق و دوستی: بیانگر احساسات محبت‌آمیز و دلبستگی فرد نسبت به افراد مختلف محیط پیرامونی خود است (۲۰). برای سنجش احساس تعلق و دوستی از ۸ گوییه با طیف لیکرف درباره میزان احساس تعلق فرد نسبت به اعضای خانواده، خویشاوندان، دوستان، همسایگان و ... استفاده شده است. دامنه این متغیر بین ۸ تا ۴۰ است. می‌باشد.

روابط اجتماعی: بیانگر میزان تماس فرد با افراد مختلف در محیط پیرامونی خود است که به منظور رفع نیازهای مختلف صورت می‌گیرد. برای سنجش روابط اجتماعی از پاسخگو خواسته شد که دفعات رفت و آمد خود را با افراد و گروه‌ها شامل اعضای خانواده، فامیل و خویشاوندان، دوستان و همسایگان بر اساس گوییه‌های در نظر گرفته شده، مشخص کند. دامنه تغیرات این متغیر بین ۴ تا ۲۰ است.

تجزیه و تحلیل داده: برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS-۱۸ و دو روش آمار توصیفی (جداول) و آمار استنباطی (آزمون تی، تحلیل واریانس و رگرسیون) استفاده شده است.

خاطرجمعی، امیدواری و آسودگی خاطر می‌نماید (۱۶). تعریف عملیاتی اعتماد، همان میزان اعتماد فرد به خانواده، دوستان، همسایگان و... است. برای سنجش اعتماد اجتماعی از ۸ گوییه با طیف لیکرت (با دامنه نمرات ۱ تا ۵) استفاده شده است و دامنه این متغیر بین ۸ تا ۴۰ می‌باشد.

مشارکت رسمی: شبکه‌های رسمی شامل آن دسته از روابط و پیوندهایی است که افراد را به مؤسسات و نهادهای رسمی مانند سازمان‌های داوطلبانه و نظایر آن مرتبط می‌کند (۱۷). بدین ترتیب برای سنجش مشارکت رسمی از طریق سئوالاتی درباره فعالیت‌های فرد در گروه‌ها و نهادهای تشکل یافته رسمی استفاده شده است. این متغیر با استفاده از ۱۰ سؤال با گوییه‌های بلی و خیر سنجیده شده است و دامنه این متغیر بین ۱۰ تا ۲۰ است.

مشارکت غیر رسمی: شبکه‌های غیر رسمی شامل پیوندها در روابطی است که افراد جامعه را به نهادهای غیر رسمی مانند خانواده، خویشاوندان و... برای شرکت در فعالیت‌های جمعی مرتبط می‌کند (۱۸). برای سنجش مشارکت غیر رسمی افراد از شاخص میزان شرکت فرد در فعالیت‌های جمعی مرتبط به اعضای خانواده، دوستان، خویشاوندان و ... استفاده شده است. برای سنجش این متغیر از ۸ گوییه با طیف لیکرت (با دامنه نمرات ۱ تا ۵) استفاده شده است و دامنه این متغیر بین ۸ تا ۴۰ است.

ارزش‌های اجتماعی: هر آنچه اعضای یک جامعه گرامی می‌دارند و در این گرامیداشت وفاق نسبی حاصل است، هنچارهای اجتماعی، مدل‌ها و الگوهای اجتماعی و... حائز ارزش‌های اجتماعی

همچنین بیش از ۳۳ درصد پاسخگویان میزان نوع دوستی شان زیاد (۲۳/۷ درصد) و خیلی زیاد (۹/۹ درصد) ارزیابی شده است. میانگین این نمونه ۲۴/۸۰ است که در مجموع حاکی از این است که میزان نوع دوستی بالاتر از حد متوسط می‌باشد (جدول شماره ۲).

بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و نوع دوستی: نتایج آزمون تحلیل واریانس یک طرفه نشان می‌دهد که تفاوت معناداری از نظر میزان نوع دوستی در بین کسانی که سرمایه اجتماعی زیاد، متوسط و کم دارند، وجود دارد ($F=949/772$ و $\text{Sig} < 0.000$)؛ به طوری که میانگین‌های مندرج در جدول شماره ۳ نشان می‌دهد کسانی که سرمایه اجتماعی بالاتری دارند نسبت به دیگران نوع دوست ترند.

بررسی رابطه بین گروه‌های سنی و نوع دوستی: برای سنجش رابطه بین گروه‌های سنی و نوع دوستی از آزمون تحلیل واریانس استفاده شده که نتایج آن در جدول شماره ۵ منعکس شده است. بر اساس نتایج جدول، بین گروه‌های سنی مختلف از نظر میانگین نوع دوستی تفاوت معناداری وجود دارد ($1 < \text{Sig} < 0.000$). نتایج مقایسه جفتی میانگین نوع دوستی در بین گروه‌های مختلف سنی نشان می‌دهد که فقط میانگین بین گروه سنی ۴۴ تا ۶۴ سال با گروه‌های سنی ۲۴ تا ۱۵ سال، ۴۴ تا ۲۵ سال و ۶۵ سال به بالا معنادار می‌باشد. بدین معنی که گروه سنی ۴۵ تا ۶۴ سال نسبت به سایر گروه‌های سنی نوع دوست ترند. و بین سایر گروه‌های سنی از نظر میانگین نوع دوستی تفاوت معناداری وجود ندارد.

یافته‌ها

متغیرهای جمعیت شناختی: براساس نتایج به دست آمده ۶۰/۹ درصد (۱۲۵۸۵ نفر) پاسخگویان را زنان و ۳۹ درصد (۸۰۷۰ نفر) را مردان تشکیل می‌دهند. به لحاظ وضعیت تأهل، به ترتیب ۶۶ درصد متاهل، ۲۵/۵ درصد مجرد و ۸/۴ درصد بدون همسر (دراثرثوت و طلاق) می‌باشند. مقایسه درصدهای فوق نشان می‌دهد که افراد متأهل با ۶۶ درصد بیشترین تعداد و افراد مطلقه با ۱/۷ درصد کمترین تعداد را به خود اختصاص داده‌اند. به لحاظ گروه سنی، ۱۹/۸ درصد پاسخگویان در گروه سنی ۱۵ تا ۲۴ سال، ۴۶/۲ درصد در گروه سنی ۲۵ تا ۴۴ سال، ۲۴/۱ درصد در گروه سنی ۴۵ تا ۶۴ سال و فقط ۹/۸ درصد پاسخگویان در گروه سنی ۶۵ سال به بالا قرار دارند. همچنین، دامنه تحصیلات در این تحقیق از بی‌سواد تا دکترا در نظر گرفته شده است. بر اساس ۵۰/۸ یافته‌ها بیشترین فراوانی در بین پاسخگویان (درصد)، مربوط به پاسخگویانی بود که میزان تحصیلات خود را سیکل و دیپلم گزارش کرده‌اند. همچنین کمترین فراوانی در بین پاسخگویان (۳/۱) درصد) مربوط به پاسخگویانی بود که از میزان تحصیلات کارشناسی ارشد و بالاتر برخوردار بودند. بر اساس داده‌ها ۷/۱ درصد پاسخگویان بی‌سواد، ۱۷/۱۴ درصد دارای تحصیلات ابتدایی و ۲۱/۵ درصد دارای تحصیلات کارданی و کارشناسی هستند.

نوع دوستی: یافته‌ها حاکی از آن است که بیش از ۳۱ درصد پاسخگویان دارای میزان نوع دوستی کم (۲۳/۴ درصد) و خیلی کم (۸/۵ درصد) بوده‌اند.

استاندارد استفاده شده است. در این روش ابتدا پس از ورود متغیر وابسته تمامی متغیرهای مستقل تحقیق وارد معادله می‌گردد. برای تشخیص مناسب بودن مدل رگرسیون انجام شده ضریب تعیین و آزمون F و سطح معناداری آن استفاده شده است.

نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیره نوع دوستی در جدول شماره ۴ آمده است. در معادله اول، مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی (اعتماد اجتماعی، احساس تعلق، مشارکت رسمی، مشارکت غیر رسمی و ارزش‌های اجتماعی) به روش استاندارد وارد معادله شده‌اند. یافته‌ها نشان می‌دهند که از بین مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی، اعتماد اجتماعی، احساس تعلق، و مشارکت غیررسمی دارای تأثیر معنادار هستند. بر اساس ضریب تعیین، متغیرهای مذکور در مجموع ۲۴ درصد تغییرات متغیر وابسته یعنی نوع دوستی را تبیین می‌کنند. همچنین نتایج مربوط به ضرایب β نشان می‌دهد که قوی‌ترین پیش‌بینی کننده نوع دوستی در بین پاسخگویان به ترتیب، متغیر اعتماد اجتماعی ($\beta = -0.269$)، احساس تعلق ($\beta = 0.239$) و مشارکت غیررسمی ($\beta = 0.094$) است. بررسی جهت تأثیر متغیرها نشان می‌دهد که متغیرهای مذکور دارای تأثیر مثبت و معناداری بر متغیر وابسته هستند؛ بدین معنی که افرادی که از اعتماد اجتماعی، احساس تعلق و مشارکت غیررسمی بیشتری برخوردارند، نوع دوستی بیشتری نیز دارند.

در معادله رگرسیونی دوم، متغیرهای زمینه‌ای (تحصیلات، جنسیت، وضع تأهل) به همراه مؤلفه سرمایه اجتماعی وارد معادله شده‌اند. این بار

بررسی رابطه بین سطح تحصیلات و نوع دوستی: برای سنجش رابطه بین سطح تحصیلات و نوع دوستی از آزمون تحلیل واریانس استفاده شده است. بر اساس نتایج، از نظر میانگین نوع دوستی بین گروه‌های مختلف تحصیلی تفاوت معناداری وجود دارد ($F = 0.001$). نتایج مقایسه جفتی میانگین نوع دوستی در بین سطوح مختلف تحصیلی نشان می‌دهد که گروه تحصیلی بی‌سواد داری کمترین میانگین ($23/57$) و گروه تحصیلی کارشناسی ارشد و بالاتر داری بیشترین میانگین ($26/58$) نوع دوستی هستند. به بیان دیگر، افرادی که دارای تحصیلات بیشتری هستند، نسبت به دیگران نوع دوست ترند.

بررسی رابطه بین جنسیت و نوع دوستی: برای سنجش رابطه جنسیت و نوع دوستی از آزمون T مستقل استفاده شده است. براساس نتایج، بین زنان و مردان از نظر میانگین نوع دوستی تفاوت معناداری وجود دارد. بدین ترتیب که مردان از میانگین نوع دوستی ($25/02$) بیشتری نسبت به زنان ($24/66$) برخوردارند.

بررسی رابطه بین وضع تأهل و نوع دوستی: برای سنجش رابطه وضع تأهل و نوع دوستی از آزمون T مستقل استفاده شده است. براساس نتایج، بین مجردان و زنان از نظر میانگین نوع دوستی تفاوت معناداری وجود ندارد. به عبارت دیگر افراد متأهل و مجرد به لحاظ نوع دوستی وضعیت مشابهی دارند.

نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیری: به منظور کنترل نتایج به دست آمده از تحلیل‌های دو متغیری، از تحلیل‌های چند متغیری در زمینه رگرسیون استفاده شد. در این مقاله از روش رگرسیونی

میان کمک‌های خیریه و سرمایه اجتماعی را تأیید می‌کند.

تبیین نوع دوستی بر حسب مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی (اعتماد اجتماعی، مشارکت رسمی، مشارکت غیر رسمی، روابط اجتماعی، هنجارها و احساس تعلق) نشان می‌دهد که از بین مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی فقط اعتماد اجتماعی، احساس تعلق و مشارکت غیر رسمی دارای تأثیر معنادار و مثبت بر نوع دوستی هستند. متغیرهای مذکور می‌توانند ۲۴ درصد واریانس نوع دوستی را تبیین کنند و متغیر اعتماد اجتماعی بیشترین سهم را در تبیین میزان نوع دوستی دارد. همچنین در معادله دوم، تبیین نوع دوستی بر حسب مجموع متغیرهای مستقل، نشان می‌دهد که متغیرهای اعتماد اجتماعی، احساس تعلق، مشارکت غیررسمی و تحصیلات دارای تأثیر معناداری و مثبت بر نوع دوستی هستند. متغیرهای مذکور می‌توانند ۲۵ درصد از تغییرات نوع دوستی را تبیین کنند که از بین آنها اعتماد اجتماعی و احساس تعلق به ترتیب قوی‌ترین پیش‌بینی کننده متغیر وابسته می‌باشند. این یافته نیز با نتایج مطالعه آسالانیر^{۲۸} (۱۹۸۱) همخوانی دارد. وی بر اساس مطالعه‌ای که بر روی داده‌های پیمایش ارزش‌های جهانی^۳ در مورد امریکا انجام داده است به این نتیجه رسید که رفتارهای اخلاقی بیش از هر چیز به ارزش‌های اصلی اعتماد به دیگران (اعتماد اجتماعی) بستگی دارد. همچنین از دیدگاه پاتنام، اعتماد مهم‌ترین عنصر و هسته تشکیل دهنده سرمایه اجتماعی است که زمینه را برای همکاری و

مشخص گردید که متغیرهای اعتماد اجتماعی، احساس تعلق، مشارکت غیر رسمی و تحصیلات دارای تأثیر معنادار بر نوع دوستی هستند. بر اساس ۲۵ مقدار ضریب تعیین، این متغیرها توانسته‌اند در صد تغییرات نوع دوستی را تبیین کنند.

بحث و نتیجه‌گیری

کنش دگردوستانه که در حوزه اجتماع قرار می‌گیرد با بینش‌ها و گرایش‌های دگردوستانه که بُعد اجتماعی نظام شخصیتی را تشکیل می‌دهد، ارتباط نزدیکی دارد. این کنش‌ها و بینش‌ها تحت تأثیر سرمایه اجتماعی قرار دارند؛ چون افراد مشارکت‌کننده در انجمن‌های گوناگون که به تبع آن از اعتماد تعمیم‌یافته بیشتری برخوردارند، بیش از کسانی که در این انجمن‌ها مشارکت ندارند به کارهای انسان‌دوستانه مبادرت می‌ورزند. به علاوه حضور افراد در این انجمن‌ها باعث می‌گردد شعاع اعتماد آنان از حد آشنازیان و دوستان فراتر رود (۲۱). نتایج پژوهش حاضر نیز نشان می‌دهد که افرادی که از سرمایه اجتماعی بیشتری برخوردارند، نسبت به سایرین نوع دوست‌ترند. این یافته تحقیق با نتایج پژوهش پانتام (۲۲)، آسالانیر (۲۳)، گالپر (۲۴) و عبداللهی و امینی (۲۵) همخوانی دارد. نتایج کار پاتنام نشان داد که مردمی که خون می‌دهند، پول و اعانه (کمک‌های خیریه) می‌دهند و زمانشان را صرف کارهای نوع دوستانه می‌کنند، همان کسانی هستند که ارتباط اجتماعی بیشتری دارند» (۲۶). پژوهش گالپر (۲۷) نیز در صدد آزمایش این بود که آیا سرمایه اجتماعی در امور خیریه و داوطلبی تعیین کننده است یا نه. این پژوهش، مطالعه همبستگی

زنان هستند. این یافته به نتایج پژوهش ایلگی و کراولی (۳۰)، پیلیاوین (۳۱) و بیرهوف (۳۲) همخوانی دارد. آنان نیز نشان دادند که مردان نوع دوست‌تر از زنان هستند. ایگلی و کراولی معتقد‌ند تفاوت‌های جنسیتی در رفتار نوع دوستانه، ناشی از نقش‌های جنسیتی هستند که به وسیله مردان و زنان بروز داده می‌شوند. آنها با فراتحلیل نتایج ۱۷۲ تحقیق مختلف در مورد جنسیت و نوع دوستی، نتیجه‌گیری کردند که زنان و مردان به لحاظ رفتار نوع دوستانه با یکدیگر تفاوت اساسی دارند و مردان به طور قاطع بیش از زنان، تمایل به نوع دوستی دارند، اما عامل تعیین کننده این امر، نقش‌های جنسیتی است. چرا که اکثر وضعیت‌های ارائه شده در پژوهش‌های مورد بررسی، دقیقاً منطبق با نقش‌های مردانه تعریف شده‌اند (۳۳).

بررسی ارتباط بین دو متغیر گروه سنی و نوع دوستی نشان داد که افراد گروه سنی ۴۵ تا ۶۴ سال نسبت به سایر گروه‌های سنی نوع دوست‌ترند. این یافته با نتایج پژوهش شکوری (۳۴) که نشان می‌دهد سن تأثیر بر نوع دوستی ندارد همخوانی ندارد. به نظر می‌رسد با افزایش سن و کامل شدن فرایند جامعه‌پذیری، ارزش‌های اخلاقی در افراد نهادینه‌تر شده‌اند. از آنجا که نهادینه شدن ارزش‌های اخلاقی مستلزم زمان زیادی است، به همین دلیل مشاهد می‌شود که افراد مسن اخلاقی‌تر از جوانان عمل می‌کنند. همچنین، وضع تأهل تأثیر بر نوع دوستی نداشته است. این یافته تحقیق با نتایج پژوهش احمدی (۳۵) و شکوری (۳۶) همخوانی دارد.

توسعه اجتماعی فراهم می‌کند. هر اندازه اعتماد بین اعضای جامعه‌ای بیشتر باشد، همکاری بین آنها بیشتر خواهد شد.

نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که میزان تحصیلات افراد تأثیر مثبت و معنadar بر نوع دوستی دارد. بدین معنی که افرادی که از تحصیلات بیشتری برخوردارند نسبت به سایر افراد نوع دوست‌ترند. این یافته با نتایج پژوهش احمدی (۲۹) که نشان می‌دهد تحصیلات بر نوع دوستی تأثیر ندارد، همخوانی ندارد. از عوامل اثرگذار مهم در ترویج ارزش‌های دگردوستانه در جامعه، نهادهای جامعه‌پذیری هستند. محیط‌های آموزشی از جمله مدرسه و دانشگاه از مهم‌ترین نهادهای جامعه‌پذیری هستند که در فرایند اجتماعی شدن افراد نقش بهسازی دارند. مدرسه اولین مکانی است که فرد با دیگری غیر از خانواده و خویشاوندان مواجه می‌شود و اولین رابطه‌های اجتماعی‌اش را در مدرسه تجربه می‌کند و در محیط‌های دانشگاهی این روابط گسترش می‌یابد. محیط‌های آموزشی (مدرسه و دانشگاه) توجه به ارزش‌های عام و وابستگی عاطفی به انسان انتزاعی و جامعه را به افراد القا می‌کند. بدین ترتیب از طریق نهادینه ساختن وابستگی عاطفی تعمیم می‌یابد در نظام شخصیتی فرد، شعاع اعتماد افراد گسترش یافته و نوعی اعتماد بین افراد ظهور می‌کند، در نتیجه به دلیل وجود این دو عنصر، تعاملات رفتارهای گروهی وسعت می‌یابد. این تعاملات رفتارهای خاصی را می‌طلبد که از جمله آنها نوع دوستی است. بررسی رابطه بین سایر متغیرهای جمعیت شناختی و نوع دوستی نشان می‌دهد که مردان نوع دوست‌تر از

اخلاقی و به طور خاص تر کنش‌های نوع دوستانه افزایش یابد. به بیانی دیگر، افرادی که تعاملات بشری دارند به اقتضای موقعیت‌شان باید به ارزش‌های عام گرایانه توجه بیشتری کنند و دامنه جذب آنها باید فراتر از حد دوستان و خانواده و خویشاوندان باشد.

در پایان، با توجه به اینکه سرمایه اجتماعی و مؤلفه‌های آن تأثیر به سازی در کنش‌های نوع دوستانه دارند، باید با تقویت سرمایه اجتماعی برای توسعه همه جانبه و متوازن نظام اجتماعی و شخصیتی گام برداشت تا با ارتقای سطح توسعه جامعه و نظام شخصیتی افراد میزان کنش‌های

جدول شماره ۱: نتایج تحلیل روابی متغیرها

مفهوم	ضریب آلفای کرونباخ	تعداد گویه‌ها
نوع دوستی	۸	۰/۹۳۱
مشارکت غیر رسمی	۸	۰/۸۹۲
اعتماد	۸	۰/۸۸۳
احساس تعلق	۸	۰/۸۸۴
سرمایه اجتماعی	۶	۰/۹۱۰
مشارکت رسمی	۱۰	۰/۶۵۵
روابط اجتماعی	۴	۰/۵۵۵

جدول شماره ۲: توزیع تعداد پاسخگویان بر حسب میزان نوع دوستی پاسخگویان

نوع دوستی	درصد معابر	درصد	تعداد
خیلی کم	۷/۵	۷/۹	۱۶۳۷
کم	۲۳/۴	۲۱/۹	۴۵۳۷
متوسط	۳۴/۵	۳۲/۴	۶۶۸۹
زیاد	۲۳/۷	۲۲/۲	۴۵۹۶
خیلی زیاد	۹/۹	۹/۳	۱۹۱۲
اظهار نشده	-	۶/۳	۱۲۹۹
جمع کل	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۶۷۰
انحراف میانگین ± میانگین			۲۴/۸۰ ± ۷/۴۳
میانه			۲۵
نما			۲۴

جدول شماره ۳: آزمون تفاوت میانگین نوع دوستی بر حسب میزان سرمایه اجتماعی

میانگین	نوع دوستی	تغییر	متغیر	سطح	درجه آزادی	میانگین	مجموع مجذورات	منابع
کم	درون	۲۱/۳۹	۲	۴۵۷۱/۴۰۹	۹۱۴۲۴/۸۱۹	۹۱۴۲۴/۸۱۹	۴۵۷۱/۴۰۹	۲
متوسط	بین	۲۶/۲۹	۱۴۳۴۷	۴۸/۱۳۰	۶۹۰۵۱۹/۱۳۳۶	۶۹۰۵۱۹/۱۳۳۶	۴۸/۱۳۰	۱۴۳۴۷
زیاد	گروهی	۳۳	۱۴۳۴۹	-	۷۸۱۹۴۴/۱۵۵	۷۸۱۹۴۴/۱۵۵	۷۸۱۹۴۴/۱۵۵	۱۴۳۴۹
	گروهی							

جدول شماره ۴: رابطه رگرسیونی متغیرهای مستقل و وابسته

متغیر ملاک: نوع دوستی								
معادله دوم				معادله اول				
ضریب تأثیر غیراستاندارد (β)	خطای استاندارد (S.E)	ضریب تأثیر استاندارد (β)	ضریب تأثیر غیراستاندارد (β)	ضریب تأثیر استاندارد (S.E)	خطای استاندارد	ضریب تأثیر استاندارد (β)	ضریب تأثیر غیراستاندارد (β)	اعتماد اجتماعی
۰/۳۴۱	۰/۰۱۲	* ۰/۲۶۸	۰/۳۴۲	۰/۰۱۲	۰/۰۱۲	* ۰/۲۶۹		احساس تعلق
۰/۳۰۳	۰/۰۱۲	* ۰/۲۴۶	۰/۲۹۴	۰/۰۱۲	۰/۰۱۲	* ۰/۲۳۹		مشارکت غیر رسمی
۰/۱۱۰	۰/۰۰۹	* ۰/۰۹۸	۰/۱۰۶	۰/۰۰۹	۰/۰۰۹	* ۰/۰۹۴		روابط اجتماعی
-۰/۰۷۹	۰/۰۱۸	-۰/۰۳۲	-۰/۰۷۴	۰/۰۱۸	-۰/۰۳۰			ارزش‌های اجتماعی
-۰/۰۴۲	۰/۰۱۳	-۰/۰۲۵	-۰/۰۵۰	۰/۰۱۳	-۰/۰۳۰			مشارکت رسمی
۰/۰۷۸	۰/۰۳۶	۰/۰۱۶	۰/۱۲۳	۰/۰۳۵	۰/۰۲۶			تحصیلات
۰/۷۷۹	۰/۰۶۰	* ۰/۰۹۵	-	-	-			جنسيت
-۰/۴۱۹	۰/۱۱۰	-۰/۰۲۸	-	-	-			وضع تأهل
-۰/۱۷۹	۰/۱۱۴	-۰/۰۱۱	-	-	-			مقدار ثابت
۷/۶۱۴	۰/۴۸۹	-	۹/۴۱۹	۰/۴۵۹	-			ضریب همبستگی R
	۰/۵۰۰			۰/۴۹۰				
	۰/۲۵۰			۰/۲۴۰				ضریب تعیین R-square
	۵۳۲/۳۴۴		۷۵۹/۲۷۶					مقدار F
	<۰/۰۰۰۱		<۰/۰۰۰۱					سطح معناداری

نکته: متغیرهای مستقلی که دارای تأثیر معناداری بر متغیر وابسته هستند با علامت * مشخص شده‌اند.

References

۱. Abdullahi, M., Amini, S. *Altruism in sociological analysis* (case studyof Tehran), Iranian Journal of Sociology, ۲۰۰۷;۸ (۳):۲۸-۵۰. (In Persian)
۲. Chalabi, M. (۱۹۹۶). *Discipline of sociology*, Tehran: NeyPublishing, ۱۹۹۶; ۱۰۷-۱۰۸. (In Persian)
۳. Aronson, E. Timothy, D,W. Robin, M,A (۲۰۰۲). *Social Psychology*, New Jersey Prentice Hall, ۲۰۰۲;۶۲.
۴. Elwell,F. *The sociology of Wright Mills*, Qualitive Sociology , ۲۰۰۲; ۲۰ (۳): ۳۳۷-۳۴۳.
۵. RafiPour, F.*Anomieor social turmoil*, Tehran: Soroush Press, ۱۹۹۸;۹۶. (In Persian)
۶. Mohseni, M. Knowledges, attitudes and behaviorssocial-culturalin Iran, Tehran:General cultural Council Press, ۲۰۰۰; ۳۱۳. (In Persian)
۷. Abdullahi, M., Amini, S. *Altruism in sociological analysis* (case study of Teh ran), IranianJournal of Sociology, ۲۰۰۷; ۸ (۳):۲۸-۵۰. (In Persian)
۸. Roshanfekr, P.,Zkayy, M.S. Young people, social capital and voluntary behavior, Journal of Social Welfare, ۲۰۰۶; ۶ (۲۳), ۱۱۴. (In Persian)
۹. Putnam, R. *Democracy and civic values*, translated by MTDelafroz, Tehran: Salam newspaper published, ۲۰۰۱;۲۸۵. (In Persian)
۱۰. Putnam, R. D. Community-based Social Capital and Educational performance, in Ravitch, Dian & Viteritte, Joseph. (ed), *Making Good Citizens: Education and civil Society*, New Haven CT, Yale University Press, ۲۰۰۱; ۷.
۱۱. Uslaner, E. M.*Trust but Verify: Social Capital and Moral Behavior*, Social Science, ۱۹۹۹; ۹.
۱۲. Sarokhani, B. *Introduction to theEncyclopaedia ofthe Social Sciences*, Tehran: Kayhan Press, ۱۹۹۱;۲۳. (In Persian)
۱۳. Biro, A. Cultural Of Social Sciences, translated by B.Sarokhani, Tehran: KayhanPress, ۱۹۸۸. (In Persian)
۱۴. Simons, R.G. Altruism and Sociology, The sociological Quarterly, ۱۹۹۱;۳۲: ۱-۲۲.
۱۵. Bourdieu,P.The handbook of theory and research for the sociology of education, New York: Green wood press, ۱۹۸۶;۲۴۸.
۱۶. KheirollahiPour, A. Socialfactorsaffectingmental healthwith an emphasis onsocial capital, , MS Thesis, Shahid BeheshtiUniversity, ۲۰۰۴; ۹۱. (In Persian)
۱۷. Khoshfar, G. The impactof social capitalon political participation:case studyin GolestanProvince, Ph.D Thesis, Sociology, Allameh Tabatabai University, ۲۰۰۸; ۱۶۲. (In Persian)
۱۸. Khoshfar, G. The impactof social capitalon political participation:case studyin GolestanProvince, Ph.D Thesis, Sociology, Allameh Tabatabai University, ۲۰۰۸; ۱۶۴. (In Persian)
۱۹. Sarokhani, B. *Introduction to theEncyclopaedia ofthe Social Sciences*, Tehran:Kayhan Press, ۱۹۹۱;۸۴۰. (In Persian)
۲۰. Arman, F.The relationship betweensocial capitaland mental healthin Theran,MS Thesis, Sociology, Faculty ofSocialSciences, University of Mazandaran, ۲۰۱۱; ۸۷. (In Persian)
۲۱. Goudarzi, M. (۲۰۰۳).The results of study in Thestatecenter۲۸, values and attitudes ofIranians, the second wave, Tehran: Office for National Projects, ۲۰۰۳. (In Persian)

۲۲. Putnam, R. D. *Community-based Social Capital & Educational performance*, in Ravitch, Dian & Viteritte, Joseph. (ed), *Making Good Citizens: Education and civil Society*, New Haven CT, Yale UniversityPress, ۲۰۰۱.
۲۳. Uslaner, E. M. *Trust but verify: Social Capital and Moral Behavior*, Social Science, ۱۹۹۹; ۹.
۲۴. Galper, J. *An Exploration of Social Capital, Giving and Volunteering and the United state County Level*, ۲۰۰۰; Available at <http://www.urban.org/cnp/galper/galper.pdf>
۲۵. Abdullahi, M., Amini, S. *Altruism in sociological analysis (case study of Tehran)*, Iranian Journal of Sociology, ۲۰۰۷; ۸ (۳): ۲۸-۵۰. (In persian)
۲۶. Putnam, R. D. *Community-based Social Capital and Educational performance*, in Ravitch, Dian & Viteritte, Joseph. (ed), *Making Good Citizens: Education and civil Society*, New Haven CT, Yale UniversityPress, ۲۰۰۱; ۸.
۲۷. Galper, J. *An Exploration of Social Capital, Giving and Volunteering and the United state County Level*, ۲۰۰۰; ۲۹. Available at <http://www.urban.org/cnp/galper/galper.pdf>.
۲۸. Uslaner, E. M. *Trust but verify: Social Capital & Moral Behavior*, Social Science, ۱۹۹۹.
۲۹. Ahmadi, C. *Study of altruism in every day social relations & factors affecting it*, Iranian Journal of Sociology, ۲۰۰۹; ۱ (۲): ۱۰۸-۱۱۷. (In Persian)
۳۰. Eagly, A.H., Crowley, M. *Gender Differences in Helping Behavior, A Meta-analytic Review of Social Psychology Literature*, Psychological Bulletin, ۱۹۸۶; 100: ۲۸۲-۳۰۸.
۳۱. Piliavin, J. A., Piliavin, I. M. *Effect of Blood on Reaction to a Victim*, *Journal of Personality and Social Psychology*, ۱۹۷۲; ۲۳ (۳): ۳۵۳-۳۶۱.
۳۲. Eagly, A.H., Crowley, M. *Gender Differences in Helping Behavior, A Meta-analytic Review of Social Psychology Literature*, Psychological Bulletin, ۱۹۸۶; 100: ۲۸۲-۳۰۸.
۳۳. Byrhof, H.V. *Socially desirable behavior from the perspective of social psychology*, translated by R.truthtrace, Tehran: Golazin Perss, ۲۰۰۰. (In Persian)
۳۴. Shakuri, A. (۲۰۰۷). *Theoretical and experimental study of altruistic acts*, domestic policy, ۲۰۰۷; ۱ (۲): ۱۲۳-۱۵۳. (In Persian)
۳۵. Ahmadi, C. *Study Of apathetic every day social relations and factors affecting it*, Iranian Journal of Sociology, ۲۰۰۹; ۱ (۲): ۱۰۸-۱۱۷. (In Persian)
۳۶. Shakuri, A. (۲۰۰۷). *Theoretical and experimental study of altruistic acts*, domestic policy, ۲۰۰۷; ۱ (۲): ۱۲۳-۱۵۰. (In Persian)

Studying the effect of social capital on altruism in Tehran city

Mahmoud Sharepour, PhD in Social Sciences, Mazandaran University, Mazandaran, Iran

Corresponding author: **Fateme Arman**, MA in Social Sciences, Mazandaran University, Mazandaran, Iran

Email: arbon_f@yahoo.com

Received: July 10, 2013

Accepted: April 30, 2014

Abstract

Background: Altruism is a high social value and moral & social duty, so its weakness will lead to the social discipline disorders. Therefore, it is necessary to examine the study of how and why these actions occur in the society. By recognizing altruistic actions and the effective factors on its appearance, we can identify other cultural and social components and recognize moral and socio-cultural situations in the society. This research aims to identify the impact of different components of social capital on altruism in social relations in order to facilitate more altruistic aspects of development conditions as much as is necessary.

Methods: In this document search study, by using secondary analysis, data was collected and analyzed from Iran University of Medical Sciences, World Health Organization, Tehran Municipality and Jihad University in form of "assessment tools and justice response in urban health" in all parishes of Tehran city on August-September 2013. About 20,770 citizens (over 18 years old) were selected and studied in this study.

Findings: According to the results, people with high social capital are more altruistic than others. The results of regression due to social capital components such as social trust, formal partnership, informal partnership, social relationship, values and sense of belonging show that among social capital components only social trust, sense of belonging and informal partnership have a meaningful and positive effect on altruism. Regarding all independent variables, the components such as social trust, sense of belonging, informal partnership and education have meaningful and positive effects on altruism.

Conclusion: The results show that social capital and its components have a significant effect on altruistic actions. Therefore, with strengthening social capital, some measures should be taken in order to develop a comprehensive and balanced personality and social system and to promote the level of society and personality system, ethical practices and more specifically altruistic actions increase.

Keywords: Altruism, social capital, social trust, sense of belonging, social relationship